

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะราย (Case Study) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาของลดไข้ แก้ปวดชนิดผง เช่น รูปแบบและวิธีการใช้ยาของ ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาของและเป็นการศึกษา หลังจากมีคำสั่งประกาศตัดคาเฟอีนออกจากสูตรตำรับของผู้ใช้แรงงาน โดยศึกษาในชุมชนฟ้าสวไล เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่ในชุมชนฟ้าสวไล เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 ราย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกต (Indepth Interview and Observation) โดยใช้เทปบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ยาของลดไข้แก้ปวดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แนวทางการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นแบบทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ที่สร้างขึ้นก่อนเข้าไปศึกษาในพื้นที่ และระหว่างศึกษาในพื้นที่ และการสัมภาษณ์จะใช้คำถามปลายเปิด โดยการใช้เทปบันทึกเสียง แล้วนำมาจดบันทึกรวบรวมเพื่อการวิเคราะห์ รวมทั้งสังเกตสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีประเด็นในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานในอดีตของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ภูมิสำเนา การย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย รายละเอียดของบุคคลในครอบครัว การศึกษา รายละเอียดในด้านการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ

1.2 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลในปัจจุบัน เช่น เพศ อายุ รายละเอียดด้านการประกอบอาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมการบริโภค โรคประจำตัว ตลอดจน วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ

1.3 สภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น สภาพที่อยู่อาศัย ลักษณะทั่วไปในครอบครัว ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน การได้รับสื่อข้อมูลข่าวสารจากภายนอก การมีส่วนร่วมของกิจกรรมในชุมชน

1.4 ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัย เช่น ประสบการณ์การรักษาตนเองเมื่อเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพตนเองทั่ว ๆ ไป และพฤติกรรมการใช้ยาของตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนทัศนคติของการเปลี่ยนแปลงสูตรต่อพฤติกรรมการใช้ยาของ

2. ศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชน เช่น ข้อมูลทางกายภาพของชุมชน ลักษณะทั่วไปของประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนของประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนที่ชุมชน และการสำรวจพื้นที่ในเขตต่าง ๆ ตลอดจนการสำรวจร้านขายของชำในชุมชน

3. การเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับร้านขายของชำในชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

การรื้อฟื้นของชำเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาโดยทั่วไปของคนในชุมชน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสูตรตำรับยาของ ลดไข้แก้ปวด

4. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารได้แก่ ข้อมูลสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของชุมชนแออัดในเชียงใหม่ ซึ่งสำรวจโดย เทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อเดือนมิถุนายน 2534 และเอกสารการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนที่มีผู้ทำการศึกษามาก่อน การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้ยาของลดไข้แก้ปวด หลังมีคำสั่งตัดคาเฟอีนออกจากสูตรในครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2534 ถึงเดือนกันยายน 2535 และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน คือตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2535 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2535

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ใช้วิธีวิเคราะห์ตามสภาพเงื่อนไขที่ดำรงอยู่จริงของผู้ใช้แรงงานในชุมชนแออัด ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ตามปรากฏการณ์เชิงองค์รวม (Holistic Approach) โดยนำมาจัดให้เป็นระบบอธิบายตามเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ นอกจากนี้ ข้อมูลประวัติชีวิต (Life History) ได้มีการนำมาวิเคราะห์ประกอบเพื่อให้เห็นถึงกระบวนการ และความต่อเนื่องถึงพฤติกรรมในการใช้ยาของลดไข้-แก้ปวด โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Descriptive Analysis